

64. Tiistaina 26 päivänä syyskuuta 1995

kello 16.30

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laeiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta .. 1622

Hallituksen esitys 47/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1995 vp

2) Hallituksen esitys aluksista aiheutuvista öljyvahingoista johtuvasta vastuusta annetun lainsäädännön muuttamisesta ...

Hallituksen esitys 26/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 4/1995 vp

3) Hallituksen esitys öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälistä korvausrahastoa koskevan sopimusjärjestelyn ja lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys 30/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Ensimmäinen käsittely

4) Hallituksen esitys laiksi laintarkastuskunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 1623

Hallituksen esitys 75/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 7/1995 vp

5) Hallituksen esitys laiksi valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta 1623

Hallituksen esitys 53/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1995 vp

6) Hallituksen esitys laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 60/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

7) Hallituksen esitys laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 66/1995 vp
Lakialoite 10/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 10/1995 vp

8) Hallituksen esitys laiksi luottoverolain kumoamisesta 1625

Hallituksen esitys 69/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 11/1995 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Louekoski.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Ilmoitusasia:**U-asiat**

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että 21 päivänä syyskuuta 1995 päivätyllä valtioneuvoston kirjelmällä on puhemiehelle saapunut valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:ssä tarkoitettu Euroopan unionin asia n:o U 32.

Ilmoitetaan edelleen, että puhemies on tänään toimittanut mainitun asian käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laeiksi hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain ja maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 47/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—3, 6, 8, 9, 12, 18, 19, 21, 25 ja 26 §, 45 a—45 f § ja 8 a luvun otsikko sekä 48 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys aluksista aiheutuvista öljyvahingoista johtuvasta vastuusta annetun lainsäädännön muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 26/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 4/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 7 luvun 1 § ja luvun otsikko, 9 luvun 3 § ja luvun otsikko, 10 luvun 1—18 § ja luvun otsikko, 12 luvun 1 ja 2 § ja luvun otsikko, 19 luvun 1 § ja luvun otsikko, 20 luvun 9 a ja 9 b § ja luvun otsikko, 21 luvun 3 a § ja luvun otsikko sekä 22 luvun 6 ja 7 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälistä korvausrahaa koskevan sopimusjärjestelyn ja lainsäädännön muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 30/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—8 §, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi laintarkastuskunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 75/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 7/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 53/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 60/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 66/1995 vp
Lakialoite 10/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 10/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

Ed. I h m ä k i: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ja sen sellaisenaan hyväksyvä valtiovarainvaliokunnan mietintö tupakkaverosta on oikean suuntainen mutta riittämätön, eikä esitys eikä mietintö tue tarpeeksi kansanterveyttä. Tupakkatuotteet aiheuttavat vuosittain tuhansia vakavia sairauksia, mikä kuormittaa terveydenhuoltoamme. Yhtä savukerasiaa kohden on tupakoinnista arvioitu koituvan terveydenhuollolle 10 markan lisäkustannus. Näin ollen tupakkatuotteiden verotus tulee valtion verotulojen kartuttamisen sijaan nähdä laajemmassa yhteydessä.

Tupakkatuotteet heikentävät suomalaisten yritysten kilpailukykyä huonontamalla työntekijöiden terveyttä, lisäämällä sairauslomia ja työkyvyttömyyseläkkeitä. Väestön heikentynyt terveys näkyy sosiaali- ja terveydenhuollon kasvavissa kuluissa. Nyt tehtävillä ehkäisevää terveydenhuoltoa tukevilla päätöksillä tulisi aloittaa varautuminen myös suurten ikäluokkien eläkeikään tulemisesta aiheutuvaan sosiaali- ja terveysmenojen kasvamiseen.

Tupakkatuotteiden hinta vaikuttaa voimakkaasti kulutukseen. Tänä vuonna savukkeiden kulutus on laskenut noin 7 prosenttia, kun taas vastaavasti piippu- ja savuketupakan kulutus on noussut noin 6 prosenttia. Nämä muutokset osoittavat kulutuksen siirtyneen halvempiin tuotteisiin. Lapsilla tupakkatuotteiden hinta on jopa merkittävämpi tupakoinnissa kuin aikuisilla. Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan vuonna 1995 noin 75 prosenttia 14-vuotiaista tupakointia harjoittelevista lapsista oli ostanut normaalia savukerasiaa halvemman kymmenen savukkeen rasian. Myös itse käärittyjen savukkeiden suosio on viime vuosina huomattavasti lisääntynyt. Kun vuonna 1993 itse käärittyjä savukkeita poltti vain 8 prosenttia 14—16-vuotiaista päivittäin tupakoivista, tänä vuonna vastaava luku oli jo 14 prosenttia.

Koska tupakkatuotteiden vaikutuksissa terveyteen ei ole olennaisia eroja, tulisi kaikkia tupakkatuotteita kohdella verotuksessa yhdenmukaisesti, ja veron tulisi määräytyä ensisijaisesti kunkin tupakkatuotteen sisältämän tupakkamäärän mukaan. Tämä todennäköisesti vähentäisi myös ns. halpasavukkeiden markkinoille

saattamista. Siispä siirtyminen yksikköverotuksen suuntaan savukkeiden osalta on ensimmäinen askel kansanterveyden tukemiseen, mutta nykyinen ehdotettu taso ei riitä. Savukkeiden yksikköveron tulisi olla vähintään 100 markkaa per 1 000 kappaletta ehdotetun 90 markkaa per 1 000 kappaletta sijaan.

Piippu- ja savuketupakan veron pitäminen nykyisessä 48 prosentissa ja yksikköverotuksen määrääminen 12 markkaan per kilo on nuorten terveyden kannalta erittäin rohkea esitys. Myös näiden tuotteiden verotuksen tulisi olla yhdenmukainen savukkeiden verotason kanssa. Piippu- ja savuketupakan veron tulisi siten olla vähintään 50 prosenttia vähittäismyyntihinnasta ja yksikköveron ainakin 50 markkaa per kilo, jolloin näiden tuotteiden vero olisi noin 70-prosenttisesti samalla tasolla kuin savukkeiden. Lisäksi hallitus tulisi velvoittaa selvittämään piippu- ja savuketupakan veron nostamista ensi vuonna savukeverotuksen tasolle.

Euroopan unioni ei ole esteenä tupakkatuotteiden verotukselle, sillä veronalaiselle tuotteelle on määriteltä ainoastaan vähimmäisverotaso. Jäsenmailla on mahdollisuus määrätä tuotteen veromäärä kansallisesti, kunhan se ylittää EU:n määrittämän vähimmäisveron tason.

Kun viime vuonna tupakkaveroon tehtiin muutoksia EU:hun liittymisen myötä, valtiovarainministeriö laski sikareiden hintaa. Samalla nenänuuskan ja purutupakan verottomuutta perusteltiin oletuksella, ettei niitä alettaisi käyttää Suomessa. Nyt hallituksen esityksen perusteluosassa todetaan, että sikareiden alennettu vero on nostanut kulutusta ja samoin muiden tupakkatuotteiden kuten nuuskan ja purutupakan maahantuonti on lisääntynyt.

Kansanterveydellisesti ja valtiontaloudellisesti tällaiset poukkoilevat päätökset ovat järjen vastaisia, ja niillä voi olla erityisesti lasten terveyden kannalta kohtalokkaita seurauksia. Selvää on, että verotuksellisesti halvat tuotteet mahdollistavat hintojen laskun ja sitä kautta kulutuksen lisääntymisen. Koska jo lyhytaikainen tupakointikokeilu voi aiheuttaa nikotiiniriippuvuuden, valtiovarainministeriön päätös verottaa myös muita tupakkatuotteita ja nostaa sikareiden verotaso on vähintäänkin perusteltua. Kuitenkin sikareiden hinta tulee palauttaa heti entiselle tasolle eli 20 prosentista 30 prosenttiin sekä ryhmälle muut tupakkatuotteet asettaa saman suuruisen verotaso kuin savukkeille. Ei ole mitään syytä verotuksellisesti tukea joidenkin tupakkatuotteiden halpaa hintatasoa, jotta kuluttajat lo-

pettämisen sijaan siirtyisivät vain toisten tupakkatuotteiden käyttäjiksi.

Kun joka toinen tupakoija sairastuu vakavasti johonkin tupakoinnista aiheutuvaan sairauteen, suurin osa heistä on aloittanut tupakointinsa veraten nuorena. Vain ani harvalla lapsella ja nuorella on tupakoinnin aloittamista harkitessaan kykyä, tietoa ja taitoja hahmottaa tupakoinnista myöhemmin aiheutuvat seuraukset, kun tiedot tupakoinnin todellisesta vaarallisuudesta puuttavat aikuisiltakin. Kansanterveyslaitoksen aikuisväestön terveystutkimustutkimuksen mukaan vain 6 prosenttia katsoo tupakoinnin olevan tärkein suomalaisen aikuisväestön sairastumisen syy.

Tupakkatuotteiden verotusta onkin tarkasteltava ensisijaisesti terveystaloudellisesti kysymyksenä. Vaikka tupakkaveron korotusten vuoksi tupakkateollisuus nostaisi tupakkatuotteiden hintaa, mikä puolestaan vähentäisi kulutusta ja valtion verotuloja, lopputulos olisi kuitenkin kansantalouden ja kansanterveyden kannalta myönteinen. Englannissa julkistettiin tänä vuonna tutkimus, jossa todettiin, että tupakoinnin vähentämisen myötä säästyneet rahat käytettäisiin muuhun kulutukseen ja tuotteisiin. Näin tupakoinnin vähentämisen myötä valtion verotulojen menetyks korvautuisi kotimaisen kysynnän lisääntymisenä luoden samalla uusia työpaikkoja huomattavasti tupakkateollisuutta enemmän. Saman suuntaisia tuloksia on saatu muissakin tutkimuksissa. Tämän vuoksi terveystaloudelliset tai fiskaaliset tavoitteet eivät puolla tupakkatuotteiden kulutuksen siirtämistä verotuksellisin keinoin toisista tuotteista toisiin. Kaikkia tupakkatuotteita on kohdeltava verotuksellisesti samalla tavoin.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Ihamäki perustelee terveydellisiin haittoihin liittyvät taloudelliset vahingot utopistisilla laskelmilla, joilla ei ole mitään perustaa ja joita voi kuka hyvänsä voi tehdä, piirrellä paperille miljoonia, kymmeniä ja satoja miljoonia toistensa perään numeroita, jos niin haluaa. Olen joskus keskustellut asiantuntijoiden kanssa. Nimenomaan he ovat sanoneet, että nämä laskelmat eivät pidä paikkaansa. Ne on hetken innostuksessa hutaistu ja huitaistu.

Minä voisin aivan samalla tavalla väittää, että tupakkamies, joka lopettaa tupakanpolton, on aggressiivinen ja hermostunut ja saattaa tehdä vaikka väkivallantekoja sen sijaan, että pistäisi tupakaksi siinä vaiheessa, kun oikein alkaa her-

mostua, ja vetää kunnon henkoset. Sillä saattaisi olla aivan positiivinen vaikutus. Kukaan ei ole koskaan tutkinut, paljonko on aiheutunut haittoja siitä, että tupakkamies yrittää vuosikaudet olla tupakkalakossa, vaikka se tuntuu olevan mahdotonta. Kun sanotaan, että seitsemäs vuosi on kaikkein vaikein, ei se paljon innosta ketään tupakkalakoon. Tämä tästä.

Jokainen tietysti ajattelee omalla näkökannallaan, enkä minä tietysti tuputa kenenkään suuhun tupakkaa. Myönnän tietysti tietyn asteiset terveydelliset haitat. Mutta kuinka se on, ed. Ihamäki, tupakoinnin vastustajana te olitte ajassa, että alle 18-vuotiaille ei tupakkaa myydä. Yksikään varmaan alle 18-vuotiaista ei ole lopettanut tupakanpoltoa, sauhut savuavat niin niin kuin ennenkin. He joutuvat vain hankkimaan tupakat monta kertaa välittäjiltä välitysmaksua vastaan pienillä rahoillaan tai sitten toimitaan laittomasti eli lain hengen vastaisesti, välittäjät toimittavat ilmaiseksi alle 18-vuotiaille savuke-tarvikkeita. Sellaiset lainsäädännöt kuin viimeksikin tehtiin juuri alle 18-vuotiaiden osalta, ovat täysin käsittämättömiä, kun niillä vain lain rikkomista lisätään.

Ed. Immonen: Arvoisa puhemies! Ed. Ihamäki aivan oikein korosti tupakan haitallista vaikutusta terveyteen. Yhtenä tutkijoiden esimerkkinä tai laskelmana on myös se, että vuoden 20 jälkeen Suomessa ovat sodat vieneet hautaan suomalaisia ihmisiä noin 80 000 ja tupakka on vienyt hautaan reilusti yli 300 000. Muutama vuosi sitten Australiassa pidetty maailman laajuinen lääkäreiden konferenssi vetosi laajasti. Siellä puhuttiin tupakan vastaisesta kolmannesta maailmansodasta, kuinka se olikin.

Sen lisäksi, mitä ed. Ihamäki äsken kertoi, olen huolestunut juuri passiivisen tupakanpolton suuresta määrästä. Siitä huolimatta, vaikka laki Suomessa tätä ei sallisi, ja jos nyt edettäisiin siihen suuntaan kuin hallitus esittää, niillä rahoilla, mitä verotuksella voitaisiin saada, voitaisiin rakentaa vaikka tupakkakoppeja enemmän, etteivät passiivisella puolella ihmiset enää sairastuisi, jotka taas olisivat meidän veronmaksajien kontolla jatkossa sairauksien lisääntyessä.

Ed. Ihamäki: Arvoisa puhemies! Me olemme olleet ed. Aittoniemen kanssa eri mieltä tupakka-asioista jo aikaisemmin ja näemmä erimielisyys jatkuu. Myönnän ed. Aittoniemen tuntevan asiaa omalta kohdaltaan ja varmasti varsin syvällisesti. Voin vakuuttaa, että omat mielipiteeni perustuvat laajoihin lääketieteellisiin tutkimuksiin. Voin myös vakuuttaa, ettei niitä nyt yhdellä vastauspuheenvuorolla noin vain huihtaisten voi ohittaa.

Tupakka on terveydelle haitallinen ja vaarallinen aine. Sen osoittavat kaikki tutkimukset. Jos se tänä vuonna keksittäisiin, se varmasti kielletäisiin kokonaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi luottoverolain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 69/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 11/1995 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13 ja kyselytunti ensi torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 16.52.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

